

Parlamentarny Zespół ds. Harcerstwa w
Polsce i Poza Granicami Kraju

Warszawa, dnia lutego 2011 r.

Prezydium Senatu

Rzeczypospolitej Polskiej

Sprawozdanie z działalności w 2010 r.

Zgodnie z postanowieniami, jakie zapadły podczas 25. posiedzenia Prezydium Senatu 16 września 2008 r., dotyczącymi przedstawiania corocznych sprawozdań z prac zespołów senackich i parlamentarnych, prezentujemy sprawozdanie z działalności Parlamentarnego Zespołu ds. Harcerstwa w Polsce i Poza Granicami Kraju.

Zespół został utworzony 18 grudnia 2007 roku, w celu podejmowania działań na rzecz dobrego wychowania dzieci i młodzieży, prowadzonego w ramach organizacji harcerskich w Polsce oraz wspierania harcerstwa poza Polską.

W Zespole zrzeszonych jest 11 Parlamentarzystów, w tym 5 Senatorów. Pracami Zespołu kieruje Przewodniczący, Senator Kazimierz Wiatr.

W roku 2010 odbyły się 2 posiedzenia Zespołu w dniach; 7 kwietnia i 9 czerwca.

W dniu 7 kwietnia 2010 roku odbyło się posiedzenie Parlamentarnego Zespołu ds. Harcerstwa w Polsce i Poza Granicami Kraju z udziałem Naczelnika Związku Harcerstwa Polskiego, Pani Małgorzaty Sinicy.

Na początku posiedzenie Przewodniczący Zespołu, senator Kazimierz Wiatr poinformował członków Zespołu o oddelegowaniu na prośbę Kancelarii Sejmu przedstawiciela do Skautowej Unii Parlamentarnej. Z ramienia Zespołu wybrany został poseł Mirosław Koźlakiewicz.

Pani Małgorzata Sinica przedstawiła sytuację harcerstwa po ostatnim zjeździe Związku Harcerstwa Polskiego. Pierwszym omawianym zagadnieniem były prace nad statutem i strategią rozwoju, która jest realizowana od roku 1996. Strategia ta obowiązywać ma do 2011 roku, zaś nowa ma zostać zatwierdzona na zjeździe nadzwyczajnym ZHP. Podczas ostatniego zjazdu nadzwyczajnego wybrano nowe władze, wymieniając skład całej kwatery głównej na osoby bez bagażu systemowych doświadczeń, nastawione na nowoczesny i dynamiczny rozwój harcerstwa. Według najnowszych danych do ZHP należy obecnie około 120 tysięcy osób. Kolejnym tematem poruszonym przez Naczelnik Sinicę było obchodzone właśnie stulecie ruchu harcerskiego.

Senator Adam Massalski, Przewodniczący ZHP, zaznaczył, że cała Kwatera Główna ZHP została wybrana jednogłośnie i po raz pierwszy w 99% są to osoby działające społecznie. Zauważył, że harcerstwo to jeden z najstarszych wolontariatów i powrót do tej formy, choć budzi różne odczucia wewnątrz związku, z pewnością przyczyni się do rozwoju samego harcerstwa. Zwrócono uwagę na problemy wynikające z nieprecyzyjnych przepisów prawa, często nieadekwatnych w stosunku do ruchu harcerskiego, gdyż nie jest to typowe stowarzyszenie.

Szeroko dyskutowano nad możliwościami i problemami jakie stwarza chorągwiom harcerskim zmiana statusu prawnego nadająca im charakter osoby prawnej. Jednocześnie zwrócono uwagę na sferę finansową działalności ruchu harcerskiego w Polsce. Jako, że ZHP nie ma stałych dochodów, a po latach nieskoordynowanego zarządzania odziedziczyło problemy finansowe związane z dużą ilością etatów, obecne władze mocno promują społeczną pracę na rzecz organizacji harcerskich. Pozostając przy problemach materialnych skupiono uwagę na kwestii własności nieruchomości należących do harcerstwa, w tym domu Harcerza w Hallerówce ufundowanego przez generała Józefa Hallera. Kwestia własności tej nieruchomości, podobnie jak wielu innych pozostaje niejasna i wymaga jak najszybszego sprecyzowania.

Następnie omówiono najważniejsze inwestycje jakie musi ponieść ZHP, w tym okresowy remont żaglowca Zawisza Czarny oraz budowę elektronicznego systemu ewidencji harcerzy. Byłoby to ogromne ułatwienie wykorzystywane np. przy opłacaniu składek ubezpieczeniowych.

Senator Adam Massalski poinformował zgromadzonych o wysiłkach podjętych w celu utrwalania historii ruchu harcerskiego. Muzeum Harcerstwa prawdopodobnie uda się umieścić na stałe w budynkach dawnych stajni w warszawskich Łazienkach. Zbiory są gromadzone na bieżąco i wszelkie dary są przyjmowane z wdzięcznością.

Powstaje też słownik harcerski, który ma być wydany na stulecie harcerstwa w Krakowie. Przewiduje się wydanie 6 tomów słownika, przy współpracy wszystkich chętnych organizacji harcerskich, w tym ZHR i „Zawiszy”.

Senator Kazimierz Wiatr poruszył zagadnienie jednolitości harcerstwa, które z założenia powinno być jednolitą organizacją, działającą na wspólnych zasadach. Choć jest to trudne zadanie w przypadku harcerstwa jednolitość powinna być, zdaniem senatora, ponad federalnością.

Poseł Jan Dziedziczak wrócił przy tym problemie do ustawy o ruchu harcerskim, niezbędnej do uregulowania wszystkich ważnych kwestii, w tym inspektoratu sanitarnego.

Działalność misyjna harcerstwa, brak charakteru komercyjnego nie może powstrzymać przed organizowaniem dzieciom i młodzieży ciekawego, rozwojowego spędzania czasu. Przy tej okazji zaczęto rozmowę o problemach młodych instruktorów, ich zaangażowania, zbyt młodego wieku i odpowiedzialności jaka na nich ciąży. Zaznaczono rolę dydaktyczną harcerstwa i zastanawiano się jak rozpropagować tę formę kształcenia młodych ludzi w szkołach i poza nimi.

Podsumowując spotkanie członkowie Zespołu postanowili wzmocnić współpracę między ruchami harcerskimi w Polsce, bo przyspieszyć niezbędne zmiany i wesprzeć ich dalszy rozwój.

W dniu 9 czerwca 2010 roku odbyło się posiedzenie Parlamentarnego Zespołu ds. Harcerstwa w Polsce i Poza Granicami Kraju z udziałem Naczelniczki Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej, Pani Marii Brzeskiej-Deli, Naczelnika Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej, Pana Radosława Podogrodzkiego i Przewodniczącego Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej, Pana Michała Butkiewicza. Posiedzenie zespołu łączyło się tematycznie z poprzednim spotkaniem, na którym prezentowano stan obecny, dokonania, cele i plany na przyszłość innej organizacji harcerskiej - Związku Harcerstwa Polskiego.

Przewodniczący Zespołu, senator Kazimierz Wiatr po oficjalnym powitaniu zgromadzonych przypomniał jak wielką rolę odegrały organizacje harcerskie w ciągu ostatnich trudnych dla Rzeczypospolitej miesięcy. Pomoc harcerzy po katastrofie w Smoleńsku i ich udziału w walce z powodzią i jej następstwami okazała się niezastąpiona. Największe ruchy harcerskie wzięły także udział w uroczystościach związanych z beatyfikacją ks. Jerzego Popiełuszki, nie tylko na placu Marszałka Józefa Piłsudskiego w Warszawie, ale na całej czternastokilometrowej trasie procesji i pod Świątynią Opatrzności Bożej.

Przewodniczący Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej, Pan Michał Butkiewicz przekazał członkom Zespołu materiały ze zjazdu ZHR. Stanowią one kompendium informacji o działalności organizacji w ostatnich latach. Obecnie ZHR ma około 16 000 członków, a ostatni zjazd miał miejsce w okresie żałoby narodowej w kwietniu 2010 r. W nowych władzach ZHR znaleźli się obecni goście Zespołu. Pan Michał Butkiewicz podkreślił rozdzielność funkcji Naczelniczki i Naczelnika, którzy przewodzą jednolitym hufcom, co wiąże się ściśle z założeniami ZHR dotyczącymi wychowania do życia w konkretnej roli społecznej. W tym miejscu Przewodniczący ZHR podkreślił atuty, jakie wyróżniają tę organizację harcerską, a są to:

1. Wychowanie zgodnie z zasadami chrześcijaństwa, które obowiązują na każdym poziomie formacji,
2. Rola i zaangażowanie członków współdziałających, takich jak rodzice, którzy są wraz z Kościołem zaangażowani w działalność związku i stanowią jego część.
3. Podejście do historii ruchu harcerskiego. ZHR chce jasno mówić o harcerstwie w latach PRL-u.

Druh Michał Butkiewicz przekazał informację z dnia 8 czerwca 2010 r. o zakończeniu sporu o krzyż harcerski, jaki toczył się w Urzędzie Patentowym w ciągu ostatnich 5 lat. Ostatecznie unieważniono rejestrację uznając krzyż harcerski za odznakę historyczną. Choć krzyż jest obecnie dostępny dla wszystkich organizacji harcerskich, pociąga to jednak za sobą problem ochrony tego symbolu, by nie był wykorzystywany na przykład jako znak handlowy. Przewodniczący ZHR poprosił Zespół o ekspertyzę prawną w kwestii ochrony krzyża harcerskiego, jednocześnie prezentując kilka pomysłów na takie zmiany przepisów, które zapewniłyby tę ochronę. Jednym z nich jest włączenie krzyża do ustawy o orderach i odznaczeniach, gdyż Prezydent RP tradycyjnie obejmował protektorat nad ruchami harcerskimi. Kolejny pomysł to wpis na listę dziedzictwa kulturowego. Innego rodzaju rozwiązaniem byłoby wpisanie krzyża do katalogu odznak i symboli wojskowych traktując go jako dziedzictwo przejęte po Szarych Szeregach. Kwestia ochrony krzyża harcerskiego mogłaby też zostać rozstrzygnięta w ustawie o harcerstwie.

Przewodniczący Zespołu, Senator Kazimierz Wiatr podziękował za konkretne przedstawienie obecnej sytuacji i poprosił o zaprezentowanie pomysłów programowych związanych z wychowaniem młodzieży w harcerstwie.

Pan Michał Butkiewicz przedstawił główny cel jaki stawia sobie organizacja - jest to tworzenie i poszerzanie zasobów kadry instruktorskiej. W sprawie tej głos zabrali

naczelnicy organizacji żeńskiej i męskiej. Pierwsza głos zabrała pani Maria Brzeska-Deli, Naczelniczka Harcerzek Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej. Jej zdaniem budowa nowej strategii zbiegła się w czasie z potrzebą kształcenia nowych instruktorek i instruktorów. Nadszedł czas na ewaluację tych działań i na skonfrontowanie jak harcerki prezentują się na tle innych organizacji kobiecych. Nowo utworzona Kwatera Główna musi podsumować dotychczasowe działania i obrać nowe cele. Zbliżająca się akcja letnia z pewnością najlepiej zobrazuje aktualne potrzeby harcerzek.

Przewodniczący Butkiewicz podkreślił, że głównym celem ZHR jest teraz przywrócenie zainteresowania harcerstwem i takie kreowanie wizerunku harcerzek i harcerzy by młodzi ludzie szanowali ich za wartości jakie wyznają i misję jaką realizują. Po ostatnich wydarzeniach harcerze są oceniani coraz bardziej pozytywnie, zaimponowali rówieśnikom niosąc pomoc powodzianom i uczestnicząc w ważnych historycznych chwilach.

Naczelnik Harcerzy Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej Pan Radosław Podogrodzki odniósł się do harcerstwa jako do jednego z najdłużej działających w Polsce wolontariatów. Dodał, że tego typu działalność cieszy się coraz większym zainteresowaniem młodzieży i warto by była realizowana w ruchu harcerskim. Naczelnik poinformował również, że w męskich formacjach ZHR jest coraz więcej dzieci, a o wiele mniej młodzieży, więc i tutaj zaczyna doskwierać brak młodych instruktorów. Należy więc szukać metod zachęcania starszej młodzieży do kontynuowania działalności harcerskiej i dołączania do formacji harcerskich.

Senator Kazimierz Wiatr z zadowoleniem zauważył pozytywne komentarze mediów na temat działalności harcerzy po Tragedii Smoleńskiej oraz podczas walki z powodzią i jej skutkami. W wielu przypadkach były to akcje inicjowane przez samych harcerzy chętnie działających społecznie. Odnosząc się do wypowiedzi pana Naczelnika Radosława Podogrodzkiego, pan senator zauważył, że podczas tworzenia ZHR, ponad 20 lat temu nie istniały tak młode formacje jak zuchy, zarówno wówczas, jak i obecnie największy nacisk kładziono na wychowanie młodzieży nastoletniej.

Senator Adam Massalski nawiązał do tematu finansowania organizacji harcerskich. Jego zdaniem ciekawą formą byłoby finansowanie podmiotowe, ale wymaga to zapisu ustawowego.

Druh Michał Butkiewicz wrócił do zagadnienia ustawy o ruchu harcerskim i zwrócił się do senatora Massalskiego jako Przewodniczącego ZHP, o przygotowanie projektu aktu prawnego, gdyż to ZHP jest jego pomysłodawcą. W odpowiedzi senator Adam Massalski

zapewnił, że projekt taki powstaje, z tym, że ustawa ze względu na materię powinna być możliwie ogólna, zawierać uniwersalne pozytywne wartości. Taki dokument byłby punktem wyjścia do dyskusji z przedstawicielami pozostałych organizacji harcerskich.

W dalszej części dyskusji skupiono się nad zagadnieniem odczytywania przepisów prawnych przez władze lokalne i Państwową Inspekcję Sanitarną.

Podsumowując i zamykając posiedzenie senator Kazimierz Wiatr ustalił, że Zespół będzie monitorował zmiany w przepisach dotyczących harcerstwa, zapowiedział współpracę przy ewentualnym tworzeniu ustawy o ruchu harcerskim. Poseł Jacek Żalek wysunął propozycję spotkania po akcji letniej w celu podsumowania jej przebiegu i wskazania zagadnień wymagających dalszych zmian prawnych. Senator Adam Massalski przekazał zgromadzonym zaproszenie na obchody stulecia harcerstwa w Krakowie.

Gośćmi Zespołu byli;

Małgorzata Sinica - Naczelnik Związku Harcerstwa Polskiego, Maria Brzeska-Deli - Naczelniczka Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej, Radosław Podogrodzki - Naczelnik Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej, Michał Butkiewicz - Przewodniczący Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej.

Przewodniczący

Kazimierz Wiatr